

Motion till riksdagen

1988/89: So502

av Lars Werner m. fl. (vpk)

Minskad helgtjänstgöring för vårdpersonal

Kommunalarbetareförbundet har visat i en rapport att landstingsanställda kvinnor som tillhör Kommunal har fler arbetsskador än någon annan grupp på arbetsmarknaden. Deras arbete sliter både fysiskt och psykiskt. Tunga lyft varje dag och olämpliga arbetsställningar och därtill arbetstider som knappast har någon motsvarighet på arbetsmarknaden för övrigt gör arbetet påfrestande.

Fortfarande arbetar stora delar av vårdpersonalen på scheman med tjänstgöring varannan helg. Under kortare tidsperioder är det kanske möjligt att anpassa sig till ständigt helgarbete, men den som under flera år tvingas arbeta varannan helg får avstå från mycket av familjesamvaro och annan social gemenskap.

Arbetstiderna i sjukvården har ett könsperspektiv, vilket alltför sällan framkommer i debatten. Det är främst kvinnorna i vården som drabbas av de orimliga arbetstiderna.

Minskad helgtjänstgöring skulle omedelbart ge positiva effekter på möjligheten att rekrytera personal, minska personalomsättningen och sjukfrånvaron. Både sjukvårdshuvudmännen och politikerna är medvetna om betydelsen av minskad helgtjänstgöring och försöksverksamhet pågår vid vissa sjukhus. Men personalsituationen är akut och det är nödvändigt med en snar förändring.

Nyanställningar på grund av personalomsättningen kostar mycket pengar för sjukvården och sjukfrånvaron ger utgifter för staten. Investeringar som kan minska personalomsättningen och sjukfrånvaron blir lönande både för sjukvårdshuvudmännen och staten.

Men det är också nödvändigt av andra skäl att förbättra vårdpersonalens arbetsvillkor. Den vårdkris som nu synliggjorts är till stora delar en personalkris. Den är ett resultat av många års försummelser på det personal- och arbetsmiljöpolitiska området i vården. Om inget förändras kommer personalsituationen att förvärras ytterligare. En bra personalpolitik ger också direkta effekter på vårdkvaliteten – personalens arbetsmiljö är patienternas livsmiljö.

Vid Täby sjukhus i Stockholms län har undersköterskor och vårdbiträden fått ändrad tjänstgöring så att de nu arbetar två helger av fem istället för som tidigare varannan helg. En märkbar effekt av den förändringen är att Täby sjukhus inte haft sådana personalproblem att avdelningar tvingats stänga, vilket är fallet vid jämförbara sjukhus i länet med tjänstgöring varannan helg.

Om motsvarande förändringar i vårdpersonalens helgtjänstgöring skall genomföras vid samtliga 900 vårdavdelningar i Stockholms läns landsting kan årskostnaden beräknas till ca 300 – 400 miljoner kronor.

Enligt landstingsförbundets beräkningar kommer den samlade kostnaden för sjukvården att öka med ca 4 miljarder kronor/år vid en allmänt genomförd minskad helgtjänstgöring. Detta motsvarar ett behov av ca 20000 nya tjänster. Behovet av nyrekrytering kan framstå som omöjligt att uppnå, men de sjukhus som genomfört ändrade arbetsscheman har lyckats tillgodose behovet av ny personal trots den besvärliga personalrekryteringssituationen inom vården. Det visar att frågan om arbetstiderna har en avgörande betydelse för att göra vårdarbetet attraktivare. Det skulle säkerligen underlätta ytterligare om arbetstiderna även i övrigt blir flexiblare så att större individuella hänsyn kan göras.

För att snabbt få till stånd en minskad helgtjänstgöring i vården och förhindra en akut personalvårdskris bör staten enligt vpk:s mening under en övergångsperiod ekonomiskt stimulera ett förändringsarbete.

Vpk föreslår därför att staten under en treårsperiod årligen anslår 2 000 miljoner kronor att fördela till sjukvårdshuvudmännen för genomförande av minskad helgtjänstgöring.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att under en treårsperiod årligen anslå 2000 milj. kr. att fördela till sjukvårdshuvudmännen för genomförande av minskad helgtjänstgöring,
2. att riksdagen beslutar att under anslaget Bidrag till allmän sjukvård m. m. för budgetåret 1989/90 anslå 2000 milj. kr. utöver regeringens förslag i enlighet med vad som framhålls i motionen.

Stockholm den 20 januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)